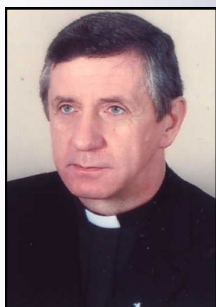

CZŁOWIEK-RODZINA-PRAWO

W tym numerze:

<i>Andrzej Dziega</i> O rodzinie w świetle projektu ustawy o Rzeczniku Praw Rodziny	2	<i>Andrzej Dziega</i> On the family in light of the draft Bill on the Family Rights Defender	3
<i>Zdzisław Jancewicz</i> Powołanie asystenta rodziny do pracy z rodziną	4	<i>Zdzisław Jancewicz</i> Appointing a family assistant for family therapy	5
<i>Piotr Telusiewicz</i> Potrzeba czy przymus prawny? Krótkie rozważanie na tle projektów ustaw o związkach partnerskich	6	<i>Piotr Telusiewicz</i> A Need or Legal Compulsion? A brief deliberation in relation to the civil partnership drafts	7
<i>Grzegorz Tylec</i> Zasady kwalifikowania audycji radiowych i telewizyjnych mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich oraz audycji przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej małoletnich. Część I	8	<i>Grzegorz Tylec</i> Conditions of categorization of television and radio broadcasts which might endanger physical, psychological or moral development of minors and broadcasts reserved to age category of minors. Part I	9
<i>Justyna Cioch</i> Umowa o alimenty w formie aktu notarialnego	10	<i>Justyna Cioch</i> An agreement for alimony of a notarial deed	11
<i>Marta Greszata - Telusiewicz</i> Arcybiskup Andrzej Dziega jako procesualista	12	<i>Marta Greszata - Telusiewicz</i> Arcivescovo Andrzej Dziega, esperto in diritto processuale	13
<i>Edward Sitnik</i> Katolickie poradnie rodzinne jako instytucje wspierające małżeństwo i rodzinę	14	<i>Edward Sitnik</i> Centri di consulenza cattolici per la famiglia intesi come istituzioni a sostegno del matrimonio e della famiglia	15
<i>Wojciech Witkowski</i> Ogólna teoria dokumentu w systemie prawa kanonicznego	16	<i>Wojciech Witkowski</i> La teoria generale del documento nel sistema di diritto canonico	17
<i>Marcin Królik</i> Poznanie w procesie kanonicznym	18	<i>Marcin Królik</i> Conoscenza nel processo canonico	19

Polskie prawo rodzinne — aktualności

O rodzinie w świetle projektu ustawy o Rzeczniku Praw Rodziny

Warto jeszcze raz powrócić do projektu ustawy o Rzeczniku Praw Rodziny, jaki w dniu 15 maja 2012 roku posłowie Klubu Parlamentarnego Solidarna Polska złożyli do Marszałka Sejmu, upoważniając posła Tadeusza Woźniaka do reprezentowania wnioskodawców. W poprzednim numerze Biuletynu, odnosząc się do komentowanej wtedy konwencji Rady Europy, wskazałem na propozycję prawnej definicji rodziny. Przywołany powyżej projekt (zdecydowana nowość w dyskusji parlamentarnej na temat prawnej ochrony rodziny) wpisuje się także w szeroki nurt trwającej dyskusji o rodzinie, o prawnej definicji rodziny,

o potrzebie skutecznej prawnej ochrony rodziny oraz uznania jej praw.

Sama ustawa jest niewątpliwie ciekawym projektem, a jej podstawowe założenia oraz treść uzasadnienia projektu pozwala na pewien optymizm w kontekście głębokich problemów (także prawnych), współczesnej rodziny. Uzasadnienie słusznie wskazuje, iż prekursorskie ustanowienie Rzecznika Praw Rodziny postawi Polskę na czele państw dostrzegających wagę znaczenia rodziny i praw jej przysługujących we współczesnym świecie.

Mam jednak wrażenie, że - oprócz ustanowienia ważnego urzędu Rzecznika Praw Rodziny - bardzo istotnym elementem projektu ustawy jest także art. 2, który wprowadza łącznie siedem szczegółowych definicji rodziny. Już art. 2 ust. 1 projektu ustawy wskazuje, iż przez termin „rodzina” rozumie się w ustawie rodzinę pełną, rodzinę bezdzietną, rodzinę zastępczą, rodzinę niepełną oraz rodzinę zrekonstruowaną. W art. 2 ust. 1 projekt nie zawiera jednak pojęcia rodzin wielodzietnych. Zostały one zaś zdefiniowane w art. 2 ust. 4. Jest to chyba zwykłe niedopatrzenie techniczne. Niezrozumiałe byłoby bowiem wyłączenie rodzin wielodzietnych z ogólnego ujęcia rodziny, o którym mowa w art. 2 ust. 1, tym bardziej, że w projekcie tego zapisu znajdują się słowa „z uwzględnieniem ust. 2 – 7”.

Wszystkie wymienione w projekcie określenia rodziny w pewnym sensie wzajemnie się dopełniają. Postrzegane łącznie są też ciekawym i dość istotnym krokiem w rozwoju dyskusji nad prawnym zdefiniowaniem rodziny. Dlatego warto do tych propozycji powracać, gdyż otwierają ciekawe pole do interpretacji i dyskusji.

Nie sposób jednak nie zapytać o czytelne kryteria, jakimi kierowali się wnioskodawcy proponując przedstawioną w projekcie sekwencję typów i określeń rodziny oraz o kryteria, które decydowały o treści poszczególnych definicji stworzonych na potrzeby tejże ustawy. Z pewnym rozczarowaniem muszę stwierdzić, że takich czytelnych kryteriów (zwłaszcza prawnych) nie zauważam w uzasadnieniu. Są w nim ciekawe i ważne odniesienia ideologiczne, rozważania poświęcone zmianom społecznym, odniesienie do Konstytucji i przewidywanych dobrych skutków społecznych wprowadzenia tego typu ustawy. Nie ma jednak odpowiedzi, w jakim celu wnioskodawcy w ogóle dokonali takiego podziału „rodzin” i dlaczego zrobili to tak, a nie inaczej.

Są to jednak trochę szczegółowe kwestie. Nie powinny dlatego przesłaniać bardzo wartościowych koncepcji, które w treści art. 2 projektu ustawy się pojawiły. Dla przykładu, bardzo pozytywnie należy ocenić włączenie dzieci poczętych w skład tzw. rodziny pełnej. Jest to rozwiązanie interesujące i wartościowe z punktu widzenia dyskusji nad ochroną życia dziecka poczętego oraz przysługujących mu praw. Warto także, w kontekście diskutowanych od wielu lat problemów stwarzanych przez migrację zarobkową, wskazać na zaliczenie do tzw. rodzin niepełnych także nowego zjawiska, jakim są rodziny rozbite czasowo w wyniku długotrwałego przebywania poza nią jednego lub obojga rodziców.

Podsumowując, sama idea oraz główne zamierzenia wnioskodawców zdecydowanie zasługują na uwzględnienie. W dyskusjach nad prawną sytuacją rodziny nie można pominąć tak ważnego projektu. Dobrze byłoby jednak podjąć szerszą konsultację prawną proponowanych rozwiązań (zwłaszcza w kontekście definicji rodziny), aby ustawa miała większe realne szanse przyjęcia przez Parlament Rzeczypospolitej Polskiej.

Andrzej Dziega

Polish Family Law - Recent Developments

On the family in light of the draft Bill on the Family Rights Defender

It is worth considering once again the draft Bill on the Family Rights Defender, which was submitted by MPs from the United Poland party (SP) to the Marshal of the Sejm on 15 May 2012, authorising MP Tadeusz Woźniak to represent the bill proponents. In the previous issue of the Bulletin, relating to the therein commented Council of Europe Convention, I mentioned the proposal for a legal definition of the family. The above-mentioned draft bill (an absolute novelty in parliamentary discussion on the topic of family legal protection) also enters the wide-ranging ongoing discussion of the family, its legal definition, a need for effective legal protection of the family and recognition of its rights.

The bill itself is undoubtedly very interesting while its basic assumptions and the content of the justification of the bill allow for some optimism in the context of grave problems (including legal problems) of the contemporary family. The justification aptly indicates that a pioneering establishment of Family Rights Defender will place Poland ahead of countries recognizing the significance of the family and its due rights in the modern world.

However, I have an impression that apart from creating an important office of Family Rights Defender, another really essential element of the draft bill is also article 2, which introduces seven detailed definitions of the family. Art 2.1 of the draft bill already indicates that the term “family” therein denotes a two-parent family, childless family, foster family, single-parent family, and blended family. However, in art 2.1 the draft bill does not contain the notion of multi-child families, whereas its definition is provided in art 2.4. This is probably just a technical oversight, as it would be inexplicable to exclude multi-child families from the general understanding of the family discussed in art 2.1, especially that the draft contains the words “taking into account art 2.2 – 2.7”.

All the terms for the family mentioned in the draft complement one another in a way. When perceived together, they are also an interesting and quite important step in the development of the debate on a legal definition of the family. This is why it is worth coming back to these proposals, as they provide some interesting scope for interpretation and discussion.

However, it is impossible not to inquire about some clear criteria that guided the bill proponents when proposing the sequence of types and terms for the family presented in the draft, and the criteria which determined the content of individual definitions created for the purposes of this Act. With a sense of disappointment, I must state that I fail to notice these clear criteria (especially the legal ones) in the justification. One finds therein some interesting and important ideological references, deliberations on social changes, a reference to the Constitution and expected good social effects of introducing such an act. Nonetheless, the justification lacks an answer as to why the draft bill proponents made such division of “families” and why they did it so and not otherwise.

These are, however, minor issues. Accordingly, they should not obscure the valuable concepts, which appeared in article 2 of the draft bill. For example, the inclusion of conceived children in the so-called two-parent family should be positively assessed. It is an interesting solution and valuable from the perspective of the debate over the protection of unborn children and their due rights. Also, in the context of long-discussed problems caused by labour-related migration, it is worth pointing to subsuming the new phenomenon of temporarily broken families due to a prolonged absence of one or two parents under the so-called single-parent families.

In conclusion, the idea itself and the main aims of the bill proponents definitely deserve recognition. In discussions of the legal situation of the family, such an important draft bill cannot be omitted. Yet it would be desirable to seek further legal counsel on the proposed solutions (especially in the context of a definition of the family) so that the bill has a more realistic chance of being approved by the Parliament of the Republic of Poland.

Andrzej Dziega

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Powołanie asystenta rodziny do pracy z rodziną

Istotną rolę w życiu człowieka odgrywa rodzina, które ma także ogromne znaczenie dla społeczeństwa. Zazwyczaj człowiek rodzi się, wzrasta i wychowuje w rodzinie. To rodzina jest najbardziej odpowiednim środowiskiem wychowawczym człowieka. Jest ona także dobrem, które podlega ochronie prawnej i dlatego w art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, rodzina jest objęta ochroną i opieką ze strony państwa. Zatem obowiązkiem państwa, w ramach zasady subsydiarności, jest objęcie pomocą rodziny przeżywającej problemy i trudności, a z kolei prawem rodziny jest oczekiwanie takiej

pomocy.

Rodzina podlega ochronie także na poziomie ustawowym. Jednym z najnowszych aktów prawnych, zajmujących się rodziną w zakresie szeroko rozumianej pomocy społecznej, który zawiera przepisy chroniące rodzinę jest ustawa z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2011, nr 149, poz. 887 i nr 288, poz. 1690 z późn. zm.) [dalej jako UWR].

Zgodnie z art. 8 ust. 2 UWR jedną z form wspierania rodziny jest praca z rodziną, która jak stanowi art. 8 ust. 3 UWR powinna być prowadzona za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego. Praca z rodziną jest organizowana, zgodnie z art. 10 ust. 1 UWR, przez gminę lub organizacje pozarządowe prowadzące działalność w zakresie wspierania rodziny, pieczy zastępczej lub pomocy społecznej bądź osoby prawne i jednostki organizacyjne, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej lub pomocy społecznej.

W art. 10 ust. 3 UWR została zawarty katalog otwarty form pracy z rodziną, która sprowadza się do prowadzenia konsultacji i poradnictwa specjalistycznego; terapii i mediacji; różnego rodzaju usług dla rodzin; pomocy prawnej; organizowania spotkań dla rodzin w celu wymiany doświadczeń oraz zapobiegania ich izolacji od innych rodzin. Warto również podkreślić, że ustawodawca w art. 10 ust. 4 UWR stanowi, iż praca z rodziną powinna być prowadzona także wówczas, gdy dziecko czasowo znajdzie się poza rodziną.

Podmiotem, który prowadzi pracę z rodziną jest asystent rodziny. Z analizy art. 11 UWR wynika, iż ustawodawca nakłada obowiązek w zakresie przydzielenia asystenta rodziny na pracowników ośrodka pomocy społecznej [dalej jako OPS], pracownika socjalnego oraz kierownika OPS. Pracownicy OPS, których zadaniem jest monitorowanie sytuacji życiowej poszczególnych rodzin na terenie obszaru ich działania, gdy tylko powezmą informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych obowiązani są powiadomić pracownika socjalnego, by przeprowadził wywiad środowiskowy. Z kolei pracownik socjalny po przeprowadzeniu wywiadu i dokonaniu analizy sytuacji danej rodziny występuje z wnioskiem do kierownika OPS o przyznanie konkretnej rodzinie pomocy w postaci asystenta rodziny.

Niewątpliwie przepisy UWR dotyczące pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i powołanie instytucji asystenta rodziny mają za zadanie wesprzeć rodzinę i pomóc jej w odrodzeniu owych funkcji. Można się jednak zastanawiać czy rodzina może nie podjąć współpracy z asystentem rodziny, co zakłada art. 8 ust. 3 UWR? Przykładowo można tu postawić pytanie: czy rodzina, która nie wyrazi zgody na pracę z asystentem rodziny będzie mogła nadal otrzymywać świadczenia rodzinne? Inną równie ciekawą kwestią jest zmiana wprowadzona przez UWR do art. 109 § 2 pkt 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego. Na mocy tego przepisu sąd opiekuńczy może zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, a w szczególności do pracy z asystentem rodziny. W tym przypadku wydają się, że rodzina nie może odmówić takiej współpracy. W konsekwencji można zapytać czy istnieje kompatybilność pomiędzy przywołanymi przepisami, czy potrzebna jest zgoda rodziny, czy rodzina ma obowiązek podjęcia współpracy z asystentem rodziny?

Zdzisław Jancewicz

Polish Family Law - Recent Developments

Appointing a family assistant for family therapy

Not only does the institution of the family play a crucial role in the life of a human being, but it is also very important to society. Generally, a person is born, grows up and is brought up within a family. It is the family that is the most appropriate educational environment for a human being. It is also a principle which is protected by the law, and, according to Article 18 of the Constitution of the Republic of Poland, the family is under the State's protection and care. Therefore, it is the State's duty, within the framework of the subsidiarity principle, to assist the families experiencing problems and difficulties, while it is the families' right to expect this kind of assistance.

The family is also protected at the statutory level. One of the most recent legal Acts which deals with the family in terms of social assistance in the broad sense, and that includes the principles protecting the family, is the Act of 9 June 2011 on family support and the substitute custody system (Dz. U. [*Journal of Laws*] of 2011 No. 149, item 887 and No. 288, item 1690 as amended) [hereinafter referred to as the UWR [*Family Support Act*]].

Pursuant to Article 8, Paragraph 2 of the UWR, one of the forms of family support is family therapy, and, according to Article 8, Paragraph 3 of the UWR, it should be carried out with the consent and active participation of the family, and include its own resources, as well as external sources of support. Pursuant to Article 10, Paragraph 1 of the UWR, family therapy is organised by commune or non-governmental organisations that carry out activities within the sphere of supporting the family, adoptions or social assistance, or by legal persons and organisational units if their statutory purposes include carrying out activities in the sphere of supporting the family, adoption systems or social assistance.

In Article 10, Paragraph 3 of the UWR there is a non-exhaustive list of forms of family support, which is rationalised down to consulting and specialised advice, therapy and conciliation, various forms of family services, legal assistance, organising experience-sharing meetings for families and preventing their social isolation. What is also worth emphasising is that the legislator in Article 10, Paragraph 4 of the UWR stipulates that family therapy should also be carried out while the child is temporarily outside the custody of the family.

The person who carries out family therapy is called a family assistant. An analysis of Article 11 of the UWR shows that the legislator imposes the obligation of assigning a family assistant on the employees of a Social Welfare Centre [hereinafter referred to as the SWC], the social workers and the Director of the SWC. The employees of the SWC, whose main duty is to monitor the life situation of particular families in their working area, are obliged to inform the social worker about families that have difficulties in performing childcare and education functions, so that the social worker is able to conduct a social enquiry. On the other hand, the social worker, upon conducting a social enquiry and analysing the situation of the given family, should apply to the Director of the SWC to assign a family assistant to the particular family.

Undoubtedly, the regulations of the UWR concerning family workshops with families that are having difficulties in conducting childcare and education functions and assigning a family assistant are there to support and help the family to revive those functions. The question arises here whether a family can refuse cooperation with the family assistant, which is mentioned in Article 8, Paragraph 3 of the UWR. For example, we can pose a question here: is the family that refuses the help of the family assistant still entitled to family benefits? Another interesting issue is the amendment introduced by the UWR to Article 109, Paragraph 2, point 1 of the Family and Guardianship Code. By virtue of this regulation, the Guardianship Court can impose certain obligations on a family or a minor, specifically to cooperate with the family assistant. In this case, it seems that a family cannot refuse this kind of cooperation. Alternatively, we can ask: does consistency between the above-mentioned regulations exist? Do we need the consent of the family? Is the family obliged to cooperate with the family assistant?

Zdzisław Jancewicz

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Potrzeba czy przymus prawny? Krótkie rozważanie na tle projektów ustaw o związkach partnerskich

Obecnie, przez poszczególne etapy ścieżki legislacyjnej, powoli przechodzą projekty dwóch ustaw, tj. projekt ustawy o związkach partnerskich oraz projekt ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich. Charakteryzując w kilku zdaniach każdy z projektów, należy wskazać, iż pierwszy zawiera propozycje określenia zasad zawierania i ustaniania związku partnerskiego oraz praw i obowiązków partnerów w związku partnerskim. Drugi z projektów został stworzony jako obszerny katalog zmian w przepisach obowiązujących, które mają rzekomo zapewnić prawidłowe funkcjonowanie w polskim porządku prawnym rozwiązań prawnych zaproponowanych w pierwszym z projektów.

Zwracają również uwagę poszczególne wniosłe twierdzenia zawarte w uzasadnieniach do tych dwóch projektów. Cytując wnioskodawców, trzeba wskazać, iż podstawowym założeniem projektu ustawy o związkach partnerskich jest teza, że „Rzeczypospolita Polska, stojąc na gruncie poszanowania równych praw i zasady niedyskryminacji z jakichkolwiek przyczyn, uznaje konieczność uregulowania materii o istotnym znaczeniu dla osób żyjących w związkach pozamałżeńskich”. Pada pytanie, czy w rzeczywistości tak jest, zwłaszcza w kontekście drugiej części zacytowanego zdania? W uzasadnieniu do drugiego projektu wnioskodawcy stwierdzają, iż należy zmienić „już obowiązujące regulacje w licznych ustawach, które dotyczą różnych aspektów funkcjonowania nieformalnych związków nie mających charakteru małżeństwa”. Czy należy zmieniać?

Należy podnieść, że na podstawie proponowanych treści wskazanych wyżej projektów aktów prawnych, można przede wszystkim stwierdzić, iż związki partnerskie (lub partnerzy związku partnerskiego) są umieszczane wśród czterech kategorii określonych osób. Wymienia się je wśród osób związanych relacjami rodzinno – prawnymi (przykładowo w zmianach do ustawy o obywatelstwie polskim); wśród osób wchodzących w skład najbliższej rodziny (przykładowo w zmianach do ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych); na równi z małżonkami (przykładowo w zmianach do ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców); jako inną kategorię osób niż osoby pozostające we wspólnym pożyciu (przykładowo w zmianach do ustawy – Kodeks wykroczeń).

Zagłębiając się w treść obu projektów można mieć wrażenie, iż w obecnym czasie mamy raczej do czynienia nie z prawną potrzebą uregulowania danego rodzaju stosunków między osobami różnej płci lub osobami o tej samej płci (według wnioskodawców tzw. związków partnerskich), ale ze swoistego rodzaju przymuszeniem prawnym, który polega na „siłowym” ujęciu w normę prawną tego rodzaju stosunków. Co więcej chodzi nie tylko o utworzenie możliwości zawarcia i trwania związku partnerskiego, ale przede wszystkim o przyznanie szerokiego katalogu uprawnień partnerom (osobom formalnie tworzącym związek partnerki) identycznych jakie przysługują małżonkom.

Podsumowując, należy wskazać, iż można nie sprzeciwiać się uregulowaniu sytuacji prawnej związków partnerskich jako takich. Brak prawnego unormowania tego rodzaju stosunków w rzeczywistości praktyki prawniczej może prowadzić do zaistnienia mniej lub bardziej skomplikowanych problemów prawnych. Natomiast zdecydowanie należy się sprzeciwić zrównaniu statusu prawnego małżeństwa i związku partnerskiego, a także stawianiu na równi z partnerami osób złączonych relacją rodzinno – prawną lub osób wchodzących w skład najbliższej rodziny. Propozycje, które niosą za sobą takie zmiany, zdecydowanie są obciążone brakiem logiki, znajomości unormowań prawnych i pozostają w sprzeczności z zasadami tworzenia norm prawnych.

Piotr Telusiewicz

Polish Family Law - Recent Developments

A Need or Legal Compulsion?

A brief deliberation in relation to the civil partnership drafts

At present, there are two draft bills slowly passing through particular stages on the legislative path, i.e. the Civil Partnership Bill and the Provisions Enacting the Civil Partnership Act. To characterise briefly each of them, it should be indicated that the former contains proposals to establish rules of contraction and cessation of a civil partnership along with rights and responsibilities of partners in a civil partnership. The latter of the two drafts was designed as a comprehensive catalogue of changes in the applicable provisions, which are allegedly to ensure a proper functioning of the legal solutions proposed in the first draft in the Polish legal order.

Several lofty statements contained in the legal justifications of the drafts also attract attention. Quoting the bill proponents, it is necessary to indicate that the basic assumption of the Civil Partnership Bill is a thesis that “Polish Rzeczypospolita, guided by respect for equal rights and the policy of non-discrimination for whatever reasons, recognises the necessity of regulating matters of considerable importance for persons living in extramarital relationships”. It is worth asking if it is actually so, especially in the context of the second part of the quoted sentence. In the justification of the other draft, the proponents state that there should be changes in “already enforced regulations in numerous Acts, which concern various aspects of functioning of domestic partnerships which do not have the marital character”. But should there?

It should be noted that on the basis of the proposed content of the above-named draft Acts, it can, above all, be stated that civil partnerships (or partners in civil partnerships) are placed into four categories of persons. They are cited among persons bound by family-legal relationships (for instance in the amendments to the Act on Polish Citizenship); among members of the immediate family (for instance in the amendments to the Act on Cemeteries and Burials); on equal terms with spouses (for instance in the amendments to the Act on the Acquisition of Real Estate by Foreigners); as a different category of persons than persons remaining in cohabitation (for instance in the amendments to the Misdemeanour Code).

On a further study of the content of both drafts, one can receive an impression that instead of a legal need for regulating the given type of relationships between persons of the opposite gender or persons of the same gender (so-called civil partnerships - according to the proponents), we are currently facing a sort of a legal forcing, which involves subsuming such relationships “by force” under a legal norm. Furthermore, it is not only about creating a possibility of entering into and remaining in a civil partnership but, most of all, it is about granting a wide catalogue of rights to partners (persons formally forming a civil partnership), the same as those to which married couples are entitled.

To conclude, it should be indicated that it is not necessary to oppose regulating the legal situation of civil partnerships as such. The lack of a legal regulation of such relationships in the reality of legal practice may lead to less or more complicated legal problems. However, equalising the legal status of marriage and civil partnership as well as putting partners on a par with persons bound by a family-legal relationship or members of the immediate family should be resolutely opposed. The proposals which carry such changes are clearly burdened with a lack of logic, expertise in legal regulations and they stand in contradiction to the rules of creating legal norms.

Piotr Telusiewicz

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Zasady kwalifikowania audycji radiowych i telewizyjnych mogących mieć negatywny wpływ na prawidłowy fizyczny, psychiczny lub moralny rozwój małoletnich oraz audycji przeznaczonych dla danej kategorii wiekowej małoletnich. Część I

Art. 18 ust 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2011 r. Nr 43 poz. 226 z późn. zm.) wynika, że w sposób bezwzględny zabronione jest rozpowszechnianie w radiu i telewizji audycji lub innych przekazów zagrażających fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich, w szczególności zawierających treści pornograficzne lub w sposób nieuzasadniony eksponujących przemoc. Inne przekazy niż wskazane wyżej mogące mieć negatywny wpływ na małoletnich mogą być rozpowszechniane jedynie na zasadach określonych w wymienionej ustawie i rozporządzeniu KRRiT z dnia 23 czerwca 2005 r. (Dz. U. Nr 130, poz. 1089 z późn. zm.). Rozporządzenie określa kryteria kwalifikacji audycji do kategorii „mających negatywny wpływ na małoletnich” oraz kategorii: I- gdzie emisja może odbywać się bez ograniczeń wiekowych, II- dla dzieci od lat 7, III- dla dzieci od lat 12, IV- dla dzieci od lat 16.

Audycje zakwalifikowane do kategorii „mających negatywny wpływ na małoletnich” mogą być emitowane wyłącznie w godzinach od 23.00 do 6.00. Audycje takie powinny być przez cały czas trwania ich emisji w telewizji oznaczone wskazanym w załączniku do rozporządzenia symbolem graficznym, audycje radiowe powinny być natomiast poprzedzone odpowiednią zapowiedzią słowną. Zapowiedzi i zwiastuny tego rodzaju audycji mogą pojawiać się także jedynie między godziną 23.00 a 6.00 i być w telewizji oznaczone właściwym symbolem graficznym w radiu zaś stosowną zapowiedzią. Nadawcy radiowi i telewizyjni przekazując informacje do środków masowego przekazu o bieżącym programie są zobowiązani dołączyć symbol graficzny wskazujący na kwalifikację audycji lub innego przekazu z punktu widzenia ich przeznaczenia dla danej kategorii wiekowej według wzoru określonego w załącznikach nr 1 i 2 do wskazanego wyżej rozporządzenia KRRiT.

Zakwalifikowanie określonej audycji do kategorii „mających negatywny wpływ na małoletnich” powinno nastąpić według kryteriów wskazanych w załączniku nr 3 do wskazanego wyżej rozporządzenia. Załącznik ten zawiera charakterystykę poszczególnych kategorii wiekowych i opisuje audycje przeznaczone dla danej kategorii z punktu widzenia czterech elementów ważnych dla prawidłowego rozwoju osób małoletnich takich jak: prezentowana przez daną audycję wizja świata, oceny moralne dokonywane w treści audycji, wywoływanie określonych emocji i prezentowane w treści audycji wzorce zachowań.

W załączniku do rozporządzenia wskazano, że małoletnich poniżej 18 roku życia cechuje duża wrażliwość i labilność emocjonalna, tendencja do przeceniania własnej dojrzałości i podejmowania ważnych życiowych decyzji bez zrozumienia ich następstw i konsekwencji oraz do uproszczonego rozstrzygnięcia skomplikowanych spraw egzystencjonalnych. W związku z powyższym małoletni poniżej 18 roku życia nie powinni oglądać audycji lub scen pokazujących: wadliwy obraz natury ludzkiej polegający na szukaniu jedynie egoistycznych przyjemności, m in. scen zawierających przywileje życia dorosłych przy pomijaniu obowiązków pracy, wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań, ponoszenia konsekwencji własnych decyzji, usprawiedliwiającej agresję, wulgarność, negatywne stereotypy społeczne. Scen prezentujących obraz naturalistycznego seksu, patologicznych form życia seksualnego, agresji przedstawionej w sposób naturalistyczny i brutalny. Osoby przed ukończeniem 18 roku życia nie powinny oglądać audycji prezentujących postacie atrakcyjne ze względu na swą urodę, bogactwo, sukces a postępujące w sposób moralnie naganny, agresywny, nieuczciwy i wulgarny, bez krytyki takiego zachowania, nie powinny oglądać scen w których ma miejsce nagradzanie społecznej patologii oraz łamanie norm moralnych będących źródłem sukcesu życiowego.

Grzegorz Tylec

Polish Family Law - Recent Developments

Conditions of categorization of television and radio broadcasts which might endanger physical, psychological or moral development of minors and broadcasts reserved to age category of minors.

Part I

Art 18 point 4 of the radio and television statute of 29 th December 1992 (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226 z późn. zm.) prescribes a general ban on dissemination of broadcasts which might endanger physical, psychological or moral development of minors, including pornographic content or exposing violence for its sake. Broadcasts, other than those explicitly prohibited, which may have negative influence on correct physical, psychological or moral development of under age persons, can only be disseminated within the rules prescribed by statute and executive regulations of National Council of Radio and Television of 23th June 2005 (Dz. U. Nr 130, poz. 1089 z późn. zm.). The regulation prescribes conditions of categorization of television and radio broadcasts to the category of “those which might endanger physical, psychological or moral development of minors” and categories: I – where broadcasts can be unlimited as far as viewers’ age is concerned, II – for 7 year olds and up , III – for 12 year olds and up , IV – for 16 year olds and up.

Broadcasts classified under the category of “those which might endanger physical, psychological or moral development of minors” can only be disseminated from 11 p.m. to 6 a.m. The broadcasters are obligated to mark such programs with a suitable graphic symbol while on-air or in case of radio broadcasts with an oral warning informing about their content. Information and advertisement of such broadcasts can only be disseminated from 11 p.m. to 6 a.m. too. The television and radio broadcasters who are sending information about radio and tv program to press are obligated by regulations of National Council of Radio and Television to attach appropriate graphic symbol giving information about classification of broadcasts to proper age category.

Classification of television and radio broadcasts to the category of “those which might endanger physical, psychological or moral development of minors” should take place according to rules prescribed in annex number 3 to the above mentioned regulations of National Council of Radio and Television. This annex describes each age category and broadcasts from the point of view of four elements important to appropriate development of minors such as: vision of the world presented by broadcast, moral estimates, evoking particular emotions, and the models of behavior presented by broadcast.

The annex to regulations of National Council of Radio and Television points that minors under 18 years are sensitive and labile emotionally, overvalue their maturity and take important decisions concerning their lives without understanding consequences thereof. What is more, they tend to represent an oversimplified view of existential matters.

Therefore, minors under 18 shouldn’t watch broadcasts or scenes presenting incorrect picture of human nature based on selfish pleasures, inter alia scenes showing privileges of adulthood without stressing the duty to work, the necessity to discharge of obligations and those showing aggression, vulgarity, negative social stereotype, naturalistic sex, pathological form of sexual living . Persons under the age of 18 shouldn’t watch broadcasts showing attractive persons (beauty, wealthy, who achieve success) who are immoral, aggressive, unfair and vulgar, without critique of such behavior and shouldn’t watch broadcasts showing compensation of social pathology and social rules which are source of living success.

Grzegorz Tylec

Polskie prawo rodzinne — aktualności

Umowa o alimenty w formie aktu notarialnego

Jednym z najważniejszych zadań rodziny jest jej alimentacja. Rodzina do prawidłowego funkcjonowania i spełniania swoich zadań potrzebuje środków materialnych.

Obowiązek alimentacyjny jest zobowiązaniem prawnorodzinnym, polegającym na dostarczaniu środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania. Umocnia on więzi rodzinne oraz wzajemną odpowiedzialność za członków rodziny.

Stosunek prawnorodzinny powstaje na skutek takich zdarzeń jak zawarcie małżeństwa, urodzenie (pokrewieństwo) czy przysposobienie. Oznacza to, że małżonkowie, krewni, niektórzy powinowaci oraz osoby pozostające w stosunku przysposobienia należą do kręgu osób zobowiązanych do alimentacji. Artykuł 128 KRO oprócz treści określa również krąg osób, których powyższy obowiązek dotyczy.

Zgodnie ze stanowiskiem NSA, wypełnianie obowiązku alimentacyjnego może przybrać postać świadczeń dobrowolnych, jak i w następstwie dochodzenia ich przed sądem.

Możliwe jest zawarcie umowy o alimenty w formie aktu notarialnego.

W wielu przypadkach zawarcie takiej umowy przed notariuszem może być korzystniejsze od dochodzenia alimentów przed sądem. Zaletą takiej umowy jest możliwość samodzielnego ustalenia wysokości alimentów, terminu i formy ich płatności, a przede wszystkim duża oszczędność czasu.

Podpisanie takiej umowy zajmuje kilkanaście minut, zaś w przypadku wstąpienia na drogę sądową wiązać się to najprawdopodobniej będzie z przeprowadzeniem postępowania dowodowego i ustaleniem istotnych okoliczności sprawy, co może potrwać nawet kilka miesięcy.

Umowa o alimenty zawarta w formie aktu notarialnego musi zawierać oświadczenie dłużnika o dobrowolnym poddaniu się rygorowi egzekucji, zgodnie z art. 777 KPC, w przypadku uchybienia terminom płatności każdej z rat. Akt notarialny zawierający takie oświadczenie stanowi zatem tytuł egzekucyjny. Innymi słowy, tytuł egzekucyjny to dokument stwierdzający obowiązek określonego świadczenia. Z tytułu egzekucyjnego musi wynikać, kto jest wierzycielem, kto dłużnikiem oraz jaka jest treść świadczenia. Oznacza to, że taki akt notarialny można złożyć do Sądu Rejonowego, zaś sąd w ciągu 3 dni nadaje klauzulę wykonalności. Tytuł egzekucyjny opatrzony w klauzulę wykonalności jest tytułem wykonawczym i na jego podstawie może zostać wszczęta egzekucja. Postępowanie klauzulowe w tych sprawach jest zwolnione od opłat.

Umowę o alimenty w formie aktu notarialnego strony mogą zawrzeć na czas określony. W przypadku dojścia do pełnoletności dziecka uprawnionego do alimentów konieczne będzie podpisanie nowej umowy, w której już do aktu dziecko stanie osobiście. Notariusz powinien pouczyć stawających, że obowiązek alimentacyjny w przypadku dzieci pełnoletnich, ale uczących się, nie obejmuje studentów studiów zaocznych i wieczorowych.

Na koniec należy zaznaczyć, że taka umowa przyspiesza dochodzenie alimentów.

Justyna Cioch

Polish Family Law - Recent Developments

An agreement for alimony of a notarial deed

One of the most important tasks of the family is payment of alimony. In order to function properly and fulfil its obligations, the family needs financial means.

The payment of alimony is a legal and family obligation, consisting of providing the means of support, and, if necessary, also the means of upbringing. It strengthens family ties and the mutual responsibility of family members.

Legal and family relationship comes into existence as a result of such events as entering into marriage, birth (kinship) or adoption. It means that spouses, relatives, some in-laws and persons remaining in adoption-like relations are people who are obligated to payment of alimony. Article 128 of the Family and Guardianship Code defines not only the content but also the group of persons who are subject to the above-mentioned obligation.

According to the Supreme Administrative Court, fulfilling the alimony obligation may take the form of a voluntary action or be sought in court.

An agreement for alimony can take the form of a notarial deed. In many cases the conclusion of such an agreement in the presence of a Notary Public may be more profitable than seeking alimony in court. The possibility of determining the amount of alimony, the term and form of payment and, most of all, time saving, are advantages of such agreement.

Signing such an agreement takes a few minutes, while taking legal action most probably may involve evidence hearings and the establishment of circumstances of the case, which can last up to several months.

An agreement on alimony concluded in the form of a notarial deed has to include debtor's declaration of voluntary submission to enforcement, in the case of failure in payment, pursuant to art. 777 of the Code of Civil Proceedings. Thus, the notarial deed comprising such statement is a writ of execution. In other words, the writ of execution is a document that states obligation for specific alimony. A writ of execution has to state who is the obligee and who is the obligor, and what is the content of alimony. It means that such notarial deed can be submitted to the District Court, and within 3 days the court grants an enforcement clause. A writ of execution bearing an enforcement clause is an enforceable document and on its basis execution may be started. Enforcement-clause proceedings in these cases are free of charge.

Parties can conclude an agreement for alimony in the form of notarial deed on a fixed-term basis. When the child entitled to receive alimony comes of age, it is obligatory to conclude a new agreement, in which the child shall be the obligee. A civil law notary should inform the appearing parties that the obligation to pay alimony, in the case of children of age who study, does not apply to students of extramural and part-time studies.

Finally, it should be noted that such an agreement accelerates the seeking for alimony

Justyna Cioch

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

Arcybiskup Andrzej Dzięga jako procesualista

Andrzej Dzięga urodził się 14 grudnia 1952 roku w Radzynie Podlaskim. Licencjat z prawa kanonicznego uzyskał w 1985 roku na podstawie rozprawy *Proces ustny w prawie kanonicznym Kościołów Wschodnich* napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Edmunda Przekopa. W 1988 roku uzyskał doktorat nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego na podstawie rozprawy *Recepcja myśli Giuseppe Chioventy w kościelnym procesie ustnym*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr hab. Jerzego Grzywacza. W 1995 roku na podstawie rozprawy habilitacyjnej *Strony sporu w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa* otrzymał habilitację z nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego, w 1998 roku zaś stanowisko profesora nadzwyczajnego KUL. W roku 1996 został kierownikiem Katedry Kościelnego Prawa Procesowego KUL, pełnił te funkcję do 2009 roku. 24 listopada 2002 roku przyjął święcenia biskupie i został Biskupem Sandomierskim. A 4 kwietnia 2009 roku został Arcybiskupem Metropolita Szczecińsko – Kamieńskim.

W czasie swojej działalności naukowo - dydaktycznej abp Dzięga prowadził różne zajęcia z kościelnego prawa procesowego. Wśród jego publikacji należy przede wszystkim wymienić dwie monografie: *Kościelny proces ustny* (Lublin 1992) i *Strony sporu w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa* (Warszawa 1994). Pierwsza koncentruje się wokół zagadnień sądowego procesu ustnego w prawie kanonicznym. Jest to jak dotąd jedyne opracowanie na skalę światową tego postępowania, co jeszcze bardziej podnosi wartość tego dzieła. Druga, zaś bardzo szeroko omawia uprawnienia stron procesowych w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa. Dzięga stronami sporu nazywa stronę powodową i stronę pozwaną, czyli osoby bezpośrednio zainteresowane w przedmiocie sporu, zaś stronami procesu innych uczestników procesu, którzy biorą w nim udział, posiadając takie same uprawnienia jak strona powodowa lub strona pozwana, ale nie będąc zaangażowanymi w przedmiot sporu od strony emocjonalnej, należą do nich: adwokaci, pełnomocnicy, obrońca węzła i rzecznik sprawiedliwości.

Abp Dzięga jest też autorem licznych artykułów, których tematyka oscyluje przede wszystkim wokół zagadnień procesowych, od strony przebiegu procesu kanonicznego, od strony urzędów sądowych oraz udziału innych osób w kanonicznym procesie spornym, w tym przede wszystkim w procesie o nieważność małżeństwa, takich jak: biegły sądowy, biegły prywatny, adwokat, pełnomocnik. Do jego zainteresowań naukowych należą też zasady procesowe sądownictwa kościelnego, ich podstawy i realizacja.

Abp Dzięga jako kierownik Katedry Kościelnego Prawa Procesowego w ramach swojej działalności naukowej, realizowanej wspólnie z jej pracownikami, zorganizował kilka konferencji naukowych. Dwie z nich dotyczyły problematyki małżeństwa: *Ochrona trwałości małżeństwa w prawie polskim i w prawie kanonicznym* zorganizowana w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 24 listopada 1998 roku i *Wokół instytucji małżeństwa* zorganizowana w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 23 czerwca 1999 roku. Dwie kolejne, były to seminaria dla biegłych sądów kościelnych: „*Causae naturae psychicae...*” can. 1095 3°. *Seminarium dla biegłych trybunałów kościelnych i katolickich poradni rodzinnych* zorganizowana w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 16 - 17 stycznia 1999 roku i *Osobowość bierno - zależna (problem jedynactwa) a psychiczna niezdolność osoby do podjęcia i wypełnienia istotnych obowiązków małżeńskich.* „*Causae naturae psychicae...*” can. 1095 3°. *Seminarium dla biegłych trybunałów kościelnych i katolickich poradni rodzinnych* zorganizowana w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim 24 - 26 września 1999 roku.

Ponadto, będąc kierownikiem Katedry Kościelnego Prawa Procesowego Abp Dzięga pod swoją redakcją rozpoczął wydawanie serii wydawniczej *Kościelne Prawo Procesowe. Materiały i Studia* (3 tomy), następnie przekształconej w *Kościelne Prawo Procesowe. Prawo Rodzinne. Materiały i Studia* (2 tomy).

Marta Greszata -Telusiewicz

Questioni di diritto canonico processuale

Arcivescovo Andrzej Dzięga, esperto in diritto processuale

Andrzej Dzięga nacque il 14 dicembre 1952 a Radzyn Podlaski. Conseguì la laurea in diritto canonico nel 1985, con la tesi: *Proces ustny w prawie kanonicznym Katolickich Kościołów Wschodnich (Il processo verbale nel diritto canonico delle Chiese Cattoliche Orientali)*, scritta sotto la direzione del sacerdote prof. Dr Edmund Przekopa. Nel 1988 ricevette il titolo di dottore in diritto canonico grazie alla tesi intitolata *Recepcja myśli Giuseppe Chiovendy w kościelnym procesie ustny (Ricezione del pensiero di Giuseppe Chiovendy nel processo verbale ecclesiastico)*, scritta sotto la direzione del sacerdote prof. Dr Grzegorz Grzywacz. Nel 1995 grazie all'opera di abilitazione *Strony sporu w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa (Le parti della controversia nel processo canonico sulla nullità del matrimonio)* ottenne l'abilitazione alla Cattedra di Scienze Giuridiche nel Diritto Canonico, mentre nel 1998 divenne Professore Associato all'Università Cattolica di Lublino. Nel 1996 divenne preside della Cattedra di Diritto Processuale Ecclesiastico all'Università Cattolica di Lublino, dove ricoprì questa posizione fino al 2009. Il 24 Novembre 2002 venne ordinato vescovo e divenne vescovo di Sandomierz. Il 4 aprile 2009, venne nominato Arcivescovo Metropolita di Stettino e Kamień.

Nel corso della sua attività di studio e didattica, Mons. Dzięga ha condotto diverse lezioni di diritto processuale ecclesiastico. Tra le sue pubblicazioni bisogna menzionare soprattutto due monografie: *Kościelny proces ustny (Il processo ecclesiastico verbale)* (Lublino 1992) e *Strony sporu w kanonicznym procesie o nieważność małżeństwa (Parti in causa nel processo canonico per la nullità del matrimonio)* (Varsavia 1994). La prima si concentra sulle questioni di interpretazione del processo nel diritto canonico. Questo è finora l'unico studio su scala globale di questo processo, ciò aumenta ulteriormente il valore di quest'opera. La seconda discute molto ampiamente i diritti procedurali delle parti nel processo canonico di nullità del matrimonio. Dzięga chiama le parti della controversia attore e convenuto, cioè le persone direttamente interessate nella controversia, mentre chiama parti del processo gli altri attori che prendono parte in essa ma che possiedono gli stessi poteri dell'attore o del convenuto, pur non essendo coinvolti dall'oggetto della controversia dal lato emotivo, essi sono: gli avvocati, i procuratori, il difensore del vincolo ed il promotore di giustizia.

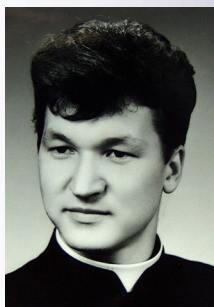
Mons. Dzięga è anche autore di numerosi articoli, la cui tematica svara soprattutto nell'ambito delle questioni legate al processo: dal corso del processo canonico, passando per gli uffici giudiziari e la partecipazione di terzi al processo canonico della controversia, tra cui soprattutto il processo sulla nullità del matrimonio, come: il perito giudiziario, l'esperto privato, l'avvocato, il procuratore. Nei suoi studi ritroviamo anche le regole del processo ecclesiastico, le loro basi e la loro attuazione.

L'arcivescovo Dzięga in qualità di Preside della Cattedra di Diritto Processuale nell'ambito della sua attività di ricerca, condotta congiuntamente con i propri dipendenti, ha organizzato diversi convegni scientifici. Due di questi toccavano la problematica del matrimonio: *Ochrona trwałości małżeństwa w prawie polskim i w prawie kanonicznym (protezione della stabilità del matrimonio nel diritto polacco e nel diritto canonico)* presso l'Università Cattolica di Lublino il 24 novembre 1998 e *Wokół instytucji małżeństwa (Attorno all'istituzione del matrimonio)* organizzata presso l'Università Cattolica di Lublino il 23 giugno 1999. Due successivi incontri furono seminari di esperti sui tribunali ecclesiastici, „*Causae naturae psychicae...*” can. 1095 3°. *Seminarium dla biegłych trybunałów kościelnych i katolickich poradni rodzinnych (Seminario per esperti di tribunali ecclesiastici e centri cattolici di consulenza familiare)* organizzato presso l'Università Cattolica di Lublino, in data 16 - 17 gennaio 1999, ed *Osobowość bierno - zależna (problem jedynactwa) a psychiczna niezdolność osoby do podjęcia i wypełnienia istotnych obowiązków małżeńskich (Personalità passivo-dipendente (problema dell'essere figlio unico) e l'incapacità mentale della persona di assumere ed adempiere agli obblighi essenziali del matrimonio)*. „*Causae naturae psychicae...*” can. 1095 3°. *Seminarium dla biegłych trybunałów kościelnych i katolickich poradni rodzinnych (Seminario per esperti di tribunali ecclesiastici e centri cattolici di consulenza familiare)* organizzato presso l'Università Cattolica di Lublino in data 24 - 26 settembre 1999.

Inoltre, in qualità di Preside della Cattedra di Diritto Processuale Ecclesiastico, l'arcivescovo Dzięga ha avviato l'edizione della serie di pubblicazioni *Kościelne Prawo Procesowe. Materiały i Studia (Diritto Processuale Ecclesiastico. Materiali e Studi)* (3 volumi), poi trasformata in *Kościelne Prawo Procesowe. Prawo Rodzinne. Materiały i Studia (Diritto Processuale Ecclesiastico. Materiali e Studi. Diritto della Famiglia)* (2 volumi).

Marta Greszata - Telusiewicz

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

Katolickie poradnie rodzinne jako instytucje wspierające małżeństwo i rodzinę

Zainteresowanie rodziną różnych dyscyplin naukowych jednoznacznie wskazuje na jej znaczenie dla jednostki i jej rangę społeczną. Małżeństwo – instytucja, dzięki której konstytuuje się rodzina, jako podstawowa komórka życia społecznego – stanowi także doniosły przedmiot zainteresowania i szczególnej troski Kościoła. Obecnie wiele mówi się i pisze o pogłębiającym się kryzysie czy nawet wprost dramatycznej sytuacji współczesnej rodziny i małżeństwa. Dzisiejsza rodzina, poddawana wielu napięciom, niepokojom, nierzadko świadomie kierowanym wobec niej zagrożeniom, a także wyrastającym ze zmieniających się uwarunkowań zwyczajnym trudnościom, sama wymaga w wielu sytuacjach pomocy i ochrony. W tym kontekście, wobec bolączek współczesnych rodzin i małżeństw, rodzi się potrzeba szczególnej troski o rodzinę, o jej rozwój, o jedność i trwałość. Stąd rodzi się potrzeba otoczenia odpowiednią opieką młodzieży przygotowującej się do zawarcia małżeństwa, młodych małżeństw oraz małżonków żyjących przez lata w związku małżeńskim. Rodzi się potrzeba wydajniejszej pomocy duszpasterskiej dla małżeństwa i rodziny w pomyślnym rozwiązywaniu ich trudności i skomplikowanych problemów.

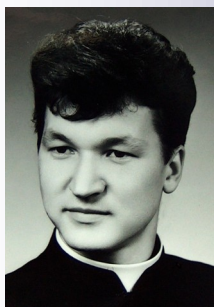
Niewątpliwie nieocenioną pomocą w realizacji tych zadań są katolickie poradnie rodzinne. Służą one rozległą pomocą w przygotowaniu młodych do małżeństwa i życia w rodzinie oraz towarzyszą małżonkom w budowaniu pełnowartościowej wspólnoty małżeńskiej. Są poważnym środkiem troski o jedność i nierozzerwalność wspólnoty życia mężczyzny i kobiety. Ta forma duszpasterstwa rodzin została wprowadzona Pierwszą Instrukcją Episkopatu Polski dla duchowieństwa o przygotowaniu wiernych do sakramentu małżeństwa i o duszpasterstwie rodzin z 1969 r.

Poradnictwo rodzinne należy pojmować jako służbę Kościoła człowiekowi, małżeństwu i rodzinie. Kościół ukazując objawioną prawdę o małżeństwie, jednocześnie pomaga człowiekowi, aby mógł w pełni urzeczywistnić i przeżyć tę prawdę. Konkretnie potrzeby człowieka nie znajdują rozwiązania jedynie na drodze przepowiadania zasad religijnych, ale na drodze właściwego rozwiązywania poszczególnych sytuacji, które często nacechowane są konfliktami lub kryzysem. Kościół poprzez rozwinięcie sieci poradnictwa rodzinnego, usprawnianie działania tych placówek, stara się wspierać przygotowanie młodzieży do małżeństwa i życia rodzinnego oraz towarzyszyć małżonkom w ich drodze. Jeśli chodzi o przygotowanie młodzieży do małżeństwa, należy jednoznacznie stwierdzić, że zadania te wypełnia dość dobrze. Mniej zadawalające są wyniki na odcinku pracy z małżeństwami młodymi, z wieloletnim stażem małżeńskim, a także przeżywającymi trudności. Wydaje się, że jest to rezultat niedostatecznej informacji o działalności tych instytucji i zakresie świadczonych porad, a przecież pomoc ze strony poradni może uchronić przed rozpadem małżeństwa, podjęciem pochopnych decyzji dotyczących przyszłości. Trudno jednak oczekiwać, iż katolickie poradnie rodzinne w sposób jednoznaczny rozwiążą wszystkie problemy związane z funkcjonowaniem instytucji małżeństwa i rodziny. Trzeba natomiast pamiętać o tym, że szczęście małżeńskie jest owocem zarówno dobrego przygotowania do małżeństwa jak i podejmowanych przez małżonków po zawarciu małżeństwa solidnego wysiłku, aby szczęście to zdobywać.

Zważywszy na pogłębiający się kryzys małżeństwa i rodzin, sprawne i odpowiadające zapotrzebowaniom środowiska funkcjonowanie poradni rodzinnych jest bardzo potrzebne. Niestety, nie do wszystkich wiernych docierają informacje o dyżurach w poradniach i dlatego nie są one w pełni wykorzystane. Konieczna jest zatem odpowiednia informacja o działalności tych placówek oraz uzasadnienie potrzeby korzystania z poradni. W praktyce coraz częściej spotyka się trudne problemy małżeńsko-rodzinne, a także przypadki patologiczne, które wymagają fachowej pomocy. W rozwiązywaniu tych problemów pomogą osoby pracujące w poradni bądź współpracujące z poradnią.

Edward Sitnik

Questioni di diritto canonico processuale

Centri di consulenza cattolici per la famiglia intesi come istituzioni a sostegno del matrimonio e della famiglia

L'interesse per la famiglia da parte di diverse discipline indica chiaramente la sua importanza per l'individuo ed il suo rango sociale. Il matrimonio è un'istituzione attraverso la quale la famiglia si presenta come unità fondamentale della società, essa è anche un tema di notevole interesse e sta particolarmente a cuore alla Chiesa. Oggi si parla e scrive molto sulla profonda crisi, o addirittura la drammatica situazione della famiglia e del matrimonio contemporanei. La famiglia di oggi è sottoposta a molte tensioni, ansie e minacce spesso consapevolmente dirette verso di essa e difficoltà comuni che sorgono dalle mutate circostanze, ciò richiede quindi in molti casi, assistenza e protezione. In questo contesto, contro i mali di famiglie e matrimoni moderni, vi è la necessità di una particolare assistenza per la famiglia ed il suo sviluppo nell'unità e nella stabilità. Di qui la necessità di dare particolare attenzione ai giovani che si preparano per il matrimonio, a quelli appena sposati ed ai coniugi che vivono da anni in matrimonio. Ciò richiede la necessità di un sostegno pastorale più efficace per il matrimonio e la famiglia che con successo risolva le loro complesse difficoltà e problemi.

Non vi è alcun dubbio, che un aiuto prezioso a tale scopo viene dato dai centri di consulenza cattolici per la famiglia. Servono con un vasto aiuto nel preparare i giovani al matrimonio, la vita familiare ed accompagnano i coniugi nella costruzione di una comunità matrimoniale sana. È un importante centro di cura per l'unità e l'indissolubilità della vita in comune dell'uomo e della donna. Questa forma di cura pastorale delle famiglie è stata introdotta dalla Prima Istruzione dell'Episcopato Polacco per il clero del 1969, allo scopo di preparare i fedeli al sacramento del matrimonio e la cura pastorale delle famiglie.

La consulenza familiare deve essere intesa come il servizio della Chiesa per l'uomo, il matrimonio e la famiglia. La Chiesa rivelando la verità sul matrimonio, aiuta la persona ad essere in grado di realizzare pienamente e vivere questa verità. Le esigenze specifiche dell'uomo non trovano una soluzione solo predicando i principi religiosi, ma risolvendo nel modo giusto le varie situazioni spesso caratterizzate da conflitti o crisi. La Chiesa attraverso lo sviluppo della rete di consulenza familiare e migliorando l'attività di queste istituzioni, mira a promuovere la preparazione dei giovani al matrimonio, alla vita familiare e ad accompagnare i coniugi lungo la loro strada. Per quanto riguarda la preparazione dei giovani al matrimonio è chiaro che queste attività sono svolte piuttosto bene. Meno soddisfacenti sono i risultati del lavoro con le giovani coppie appena sposate, con quelle con molti anni di matrimonio alle spalle ed anche con quelle in difficoltà. Sembra che questo sia il risultato dell'insufficiente informazione sulle attività e la fornitura di consulenza di tali istituzioni, ma è ancora tanto l'aiuto che può essere dato da parte dei centri di consulenza per impedire la disintegrazione del matrimonio e la presa di decisioni avventate in futuro. Tuttavia è difficile aspettarsi che i centri cattolici di consulenza familiare siano in grado di risolvere tutti i problemi in modo inequivocabile relativi al funzionamento dell'istituzione del matrimonio e della famiglia. Dobbiamo comunque ricordare che la felicità coniugale è il frutto sia di una buona preparazione al matrimonio che del forte impegno dei coniugi in seguito ad esso per conquistare felicità.

Dato l'aggravarsi della crisi del matrimonio e della famiglia, è molto richiesto un buon ed adeguato funzionamento dei centri di consulenza per la famiglia. Purtroppo, non tutti i credenti sono al corrente delle ore di servizio dei centri di consulenza e quindi non sono pienamente utilizzati. È quindi necessaria un'adeguata informazione sulle attività di queste istituzioni ed una giusta motivazione della necessità d'uso di questi centri. In pratica, sempre più di frequente si incontrano difficili problemi riguardanti il matrimonio e la famiglia, ed anche casi patologici che necessitano di un aiuto professionale. A risolvere tali problemi corrono in aiuto le persone in servizio o in cooperazione con il centro di consulenza.

Edward Sitnik

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

Ogólna teoria dokumentu w systemie prawa kanonicznego

Termin „dokument” pochodzi z języka łacińskiego i powstał na oznaczenie pisemnego przekazu oświadczenia woli. Chociaż początkowo użycie dokumentu wiązało się ściśle z obrotem prawnym, to jednak z czasem znalazło zastosowanie również poza nim. Należy przypuszczać, że ten fakt sprawił, iż obecnie trudno jest uchwycić jednolite i jednoznaczne określenie tego terminu, niesie on bowiem doświadczenie tych wszystkich dziedzin życia, w których znalazł swoje zastosowanie.

Zawężenie rozważań na temat dokumentu jedynie do porządku prawnego też nie daje wprost jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, czym właściwie jest dokument. Przegląd różnych prób terminologicznego ujęcia dokumentu dowodzi, że każda dziedzina prawa próbuje zrozumieć dokument i określa jego definicję na własny użytek. Tej samej regule podlega dokument użyty w obszarze działania prawa kanonicznego.

Choć definicje prezentowane w literaturze czasami zasadniczo różnią się od siebie, to jednak większość podaje następujące cechy wspólne dla wszystkich dokumentów, a są to: pisemność, pewna stałość formy oraz świadectwo faktów, najczęściej natury prawnej. Powyższe cechy stanowią punkt wyjścia dla stworzenia pewnej ogólnej teorii na temat natury dokumentu w obrocie prawnym, a więc również w prawie kanonicznym.

Niewątpliwie kształtowanie się dokumentu ma swoją historię. Jego rozwój był uzależniony często różnymi warunkami społecznymi, historycznymi i kulturalnymi w jakich powstawał. Dokument swój szczególnie rozkwit miał jednak w średniowieczu, kiedy to ukształtowały się jego pewne formalne cechy. Spojrzenie na to historyczne ujęcie dokumentu wskazuje na istotny ślad w dotarciu do genezy elementów dokumentów używanych współcześnie. Chociaż obecnie przy wytwarzaniu dokumentów nie używa się już wielu średniowiecznych formuł, to jednak znaczna część z nich pojawia się w dokumentach współczesnych, zwłaszcza kościelnych.

Zasadniczo strukturę dokumentu współczesnego stanowią dwie grupy elementów: elementy wewnętrzne, stanowiące jego konstytutywną zawartość, oraz elementy zewnętrzne, które można określić jako techniczna i zabezpieczająca strona dokumentu. Elementami konstytuującymi dokumentu, a więc tymi, które zasadniczo stanowią o jego naturze, są: treść wyrażająca określoną dyspozycję lub poświadczenie, autor jako sprawca dokumentu, adresat, czyli odbiorca dokumentu oraz wskazanie na datę i miejsce powstania dokumentu. Do elementów technicznych, które również pozwalają na wskazanie pewnych istotnych wniosków dotyczących natury dokumentu należy zaliczyć: stosunkowo trwałe podłoże, jako nośnik dokumentu (obecnie najczęściej papier), strona graficzna ujęta najczęściej w systemie języka pisanego oraz środki uwierzytelniająco-zabezpieczające (najczęściej podpis i pieczęć).

Uwzględniając powyższe istotne elementy zjawiska dokumentu, można zaproponować następującą, ogólną definicję: dokument jest to zapis ściśle określonych informacji, w systemie (w języku) możliwym do odczytania, na obiektywnie trwałym nośniku, w celu skutecznego przekazania tej treści odbiorcy, z zachowaniem odpowiedniej wiarygodności.

Normy prawa kanonicznego, choć posługują się pojęciem dokumentu, to jednak nie podają jego legalnej definicji. Próby definicji podejmują się niektóre opracowania na płaszczyźnie kanonistyki, ale najczęściej są przywoływaniem potocznego rozumienia tego terminu. Sama jednak systematyka dokumentów stosowana w prawie kodeksowym jak i podręcznikach prawa kanonicznego wskazuje, że należy zawęzić potoczne rozumienie pojęcia „dokument”, zwłaszcza gdy jest on wykorzystywany w porządku prawnym Kościoła. Na płaszczyźnie prawa kanonicznego należałoby się więc skłonić ku ścisłej definicji dokumentu, a więc że jest to pisemny dowód na potwierdzenie jakiegoś faktu, sporządzony według określonych reguł formalnych.

Wojciech Witkowski

Questioni di diritto canonico processuale

La teoria generale del documento nel sistema di diritto canonico

Il termine “documento” deriva dalla lingua latina ed è stato creato per la determinazione della tradizione scritta della dichiarazione di intenti. Anche se inizialmente l'uso del documento era associato strettamente alla circolazione giuridica, con il tempo è stato applicato anche al di fuori di esso. Si può presumere, che questo fatto ha reso difficile il cogliere attualmente la definizione omogenea ed esplicita di questo termine, perché contiene l'esperienza di tutti gli aspetti della vita, dove ha trovato la sua applicazione.

Il restringere la considerazione del documento solamente all'ordine giuridico non dà una risposta definitiva alla questione che cosa è esattamente il documento. Una rassegna di vari tentativi di un approccio terminologico del documento dimostra che ogni settore del diritto cerca di comprendere il documento e specifica la sua definizione a proprio uso. Alla stessa regola si sottopone un documento utilizzato nel campo del funzionamento del diritto canonico. Anche se le definizioni presentate in letteratura a volte sono notevolmente differenti l'una dall'altra, la maggior parte presenta le seguenti caratteristiche comuni a tutti i documenti, e queste sono: l'essere scritto, una certa costanza di forma e il certificato dei fatti, specialmente di natura giuridica. Queste caratteristiche costituiscono un punto di partenza per la creazione di una teoria generale sul tema della natura del documento nel sistema giuridico, e quindi anche nel diritto canonico.

Indubbiamente, la formazione del documento ha la sua storia. Il suo sviluppo dipendeva da diverse condizioni sociali, storiche e culturali, nelle quali si creava. Il documento ha avuto un rigoglio particolare nel medioevo, quando si sono stabilite alcune sue caratteristiche formali. Uno sguardo sull'approccio storico del documento indica una traccia significativa nel raggiungere l'origine degli elementi dei documenti usati oggi. Anche se oggi tante formule medioevali non vanno più usate nella produzione dei documenti, una loro parte significativa appare ancora nei documenti contemporanei, in particolare in quelli della Chiesa.

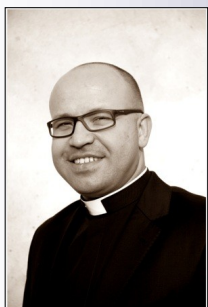
Fondamentalmente, la struttura del documento contemporaneo è costituita da due gruppi di elementi: elementi interni, che formano suo contenuto costitutivo, ed elementi esterni, che possono essere descritte come la parte tecnica e tutelante del documento. Gli elementi continuativi, vuol dire questi che costituiscono sostanzialmente la sua natura, sono: il contenuto che esprime una certa disposizione oppure certificazione, l'autore del documento, il destinatario del documento e l'indicare della data e del luogo di origine del documento. Gli elementi tecnici, che anche permettono di indicare alcune importanti conclusioni circa la natura del documento, sono: una base relativamente stabile, come un portatore del documento (oggi di solito la carta), la grafica inclusa nel sistema della lingua scritta e le misure certificando-tutelanti (di solito la firma e il timbro).

Considerando i suddetti elementi essenziali del fenomeno del documento, è possibile proporre la seguente definizione generale: il documento è una registrazione delle rigorosamente definite informazioni, nel sistema (nella lingua) possibile da leggere, su un oggettivamente permanente portatore, allo scopo di trasmettere il contenuto al destinatario, mantenendo un'adeguata affidabilità.

Le norme del diritto canonico, anche se utilizzano il concetto del documento, non forniscono nessuna sua definizione legale. Alcuni studi sul piano della canonistica svolgono la prova della definizione, ma di solito rievocano la comprensione comune del termine. La sistematica dei documenti applicata nel diritto del codice come anche nei manuali di diritto canonico dimostra che occorre restringere la comprensione comune del concetto “documento”, soprattutto quando va utilizzato nell'ordine giuridico della Chiesa. Al livello di diritto canonico occorrerebbe inclinarsi su una precisa definizione del documento, che questo è, dunque, una prova scritta per confermare un fatto, redatto secondo determinate regole formali.

Wojciech Witkowski

Z problematyki kościelnego prawa procesowego

Poznanie w procesie kanonicznym

Powołanie do małżeństwa wpisane jest w naturę mężczyzny i kobiety. Boski akt stwórczy wpisał je w piękno i dobro dzieła stworzenia. Miłość, która ma swe źródło w Bogu kieruje mężczyznę i kobietę do tworzenia, wspólnoty całego życia. Przez Chrystusa zostaje ustanowione sakramentem, tak by było źródłem uświęcenia małżonków i drogą zbawienia (Kodeks Prawa Kanonicznego (KPK), kan. 1055). Jednakże człowiek, który nie jest bytem absolutnym doświadcza różnych ograniczeń jak i skłonności ku grzechowi. To powoduje, że jako istota wolna, to co jest naturalne pomiędzy mężczyzną a kobietą może przeżywać niezgodnie z Bożym zamysłem i Jego nadprzyrodzonymi darami. Taki stan rzeczy sprawia, że nierozzerwalne małżeństwo osłabiane jest koncepcjami odrzucającymi Boży zamysł. W konsekwencji prowadząc do zrywania węzła małżeńskiego. Nie zmienia to jednak faktu, że małżeństwo cieszy się przychylnością prawa i jest ważne, dopóki nie udowodni się czegoś przeciwnego (KPK, kan. 1060). Taka ochrona, ważna jest nie tylko w porządku prawnym, ale również w perspektywie wiary. Małżeństwo chrześcijańskie jest źródłem uświęcenia i wzajemnej odpowiedzialności za zbawienie.

We współczesnej kulturze nieodosobniony jest pogląd sugerujący, że małżeństwo nieudane winno być domniemane za nieważne. Jeżeli małżonkowie nie byli w stanie stworzyć wspólnoty całego życia, to nie byli również zdolni do ważnego małżeństwa.

Taki pogląd nie może być respektowany. Niejednokrotnie zwracał na to uwagę papież Jan Paweł II, przypominając, że małżeństwo bez właściwie rozumianego fundamentu ontologicznego staje się jedynie zewnętrzną nadbudową, wytworem prawa i uwarunkowań społecznych, ograniczającym swobodną samorealizację osoby (Joannes Paulus II, Allocutiones Ad Tribunali Rotae Romanae, AAS 96 (2004) s. 352).

Proces kanoniczny o stwierdzenie nieważności małżeństwa ma za zadanie poznanie prawdy o małżeństwie. Odniesienie do prawdy także w jej aspekcie teologicznym stanowi zadanie dla wszystkich podmiotów biorących udział w procesie. Zarówno stron sporu jak i pracowników Trybunału. W tym kontekście ważnym wydaje się wspomnieć także o świadkach, których nie tylko aktywne uczestnictwo w procesie ale i zeznania zgodne z faktycznie poznanym stanem rzeczy, stanowią istotny wkład w odkrywaniu prawdy. Wspólna troska o poznanie rzeczywistych faktów dotyczących przedmiotu sporu pozwoli na poznanie prawdy co do zaskarżonego małżeństwa.

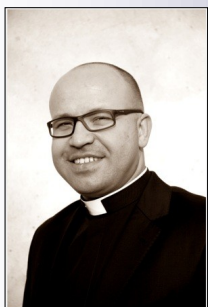
Inspiracją do weryfikacji ważności małżeństwa jest pragnienie połączenia się z kimś na sposób trwały w małżeństwie, gdy nieprzerwanie trwa przeszkoda węzła małżeńskiego, mimo zerwania wspólnoty życia. Z tego wynika również pragnienie życia wiernego Bogu i korzystania z daru sakramentów. Wartości te straciłyby na znaczeniu, gdyby w postępowaniu procesowym uczestnicy zrezygnowali ze służby prawdzie. Dlatego też wszyscy uczestnicy procesu winni czuć się w sumieniu zobowiązani do odpowiedzialności za jej poznanie.

Podejmując zagadnienie poszukiwania obiektywnej prawdy o małżeństwie trzeba założyć możliwość jej poznania. Odrzucenie możliwości poznania prawdy w postępowaniu procesowym doprowadziłoby w konsekwencji do wypaczenia sensu procesu. Organizacja i struktura procesu została w ten sposób skonstruowana, że konkretna rzeczywistość zostaje zweryfikowana w świetle obiektywnych kryteriów. Do tegoż poznania w znacznym stopniu przyczynia się postęp naukowy, który pozwala na lepsze poznanie osoby ludzkiej, a co za tym idzie poznania ważności dokonywanych przezeń aktów woli. Zgoda małżeńska najczęściej weryfikowana w procesie kanonicznym o nieważność małżeństwa jest bowiem aktem woli, w którym mężczyzna i kobieta w nieodwołalnym przymierzu wzajemnie się sobie oddają i przyjmują w celu stworzenia małżeństwa (KPK, kan. 1057 §2).

Proces o nieważność małżeństwa stanowi narzędzie poznania wolności aktów woli i potwierdzenia natury małżeństwa przez poznanie obiektywnych przesłanek procesowych.

Marcin Królik

Questioni di diritto canonico processuale

Conoscenza nel processo canonico

La vocazione al matrimonio è nella natura dell'uomo e della donna. L'atto creativo di Dio lo ha inserito nella bellezza e nella bontà della creazione. L'amore, che ha la sua fonte in Dio, induce l'uomo e la donna a creare una comunione per tutta la vita. Da parte di Cristo viene stabilito sacramento, in modo da divenire fonte di santificazione dei coniugi e via di salvezza (Codice di Diritto Canonico, (CIC), c. 1055). Tuttavia, la persona che non rappresenta un'entità assoluta, vive una serie di limitazione e la tendenza verso il peccato.

Ciò significa che in quanto essere libero, ciò che è naturale tra un uomo e una donna, può essere in contrasto con il disegno di Dio e delle sue doti soprannaturali. Questo stato di cose mina l'indissolubilità del matrimonio attraverso concezioni che rigettano il piano di Dio. Portando di conseguenza alla rottura del legame matrimoniale. Ciò non cambia che il matrimonio goda del favore del diritto ed è valido fino a quando non sia provato il contrario (CIC, c. 1060). Tale protezione è importante non solo nell'ordinamento giuridico, ma anche nella prospettiva della fede. Il matrimonio cristiano è una fonte di santificazione e di reciproca responsabilità per la salvezza.

Nella cultura moderna non è parere isolato che un matrimonio senza successo dovrebbe presumersi non valido. Se i coniugi non sono stati in grado di creare una comunità per tutta la vita, si presume non siano stati nemmeno capaci di contrarre un matrimonio valido. Questo punto di vista non può essere accettato. Papa Giovanni Paolo II ha spesso rivolto l'attenzione su questo fatto, ricordando che il matrimonio senza un principio ontologico correttamente inteso è solo una sovrastruttura esterna, un risultato della legge e delle condizioni sociali, che limita la libera auto-realizzazione della persona (Joannes Paulus II, Allocutiones Ad Tribunali Rotae Romanae, AAS 96 (2004), p 352).

Il processo canonico per l'annullamento del matrimonio ha come compito lo scoprire la verità su di esso. Il riferimento alla verità, anche nel suo aspetto teologico, è compito di tutti i soggetti coinvolti nel processo. Sia delle parti che dei dipendenti della Corte. In questo contesto ci sembra importante menzionare anche i testimoni che non solo partecipano attivamente al processo, ma che attraverso le loro testimonianze conformi con lo stato delle cose, danno un contributo importante per la scoperta della verità. Un impegno comune per comprendere i fatti reali riguardanti la controversia, permette di conoscere la verità sul matrimonio contestato. L'ispirazione per la verifica della validità del matrimonio è il desiderio di unirsi a qualcuno in un matrimonio duraturo, in quanto continua ininterrotto l'impedimento del vincolo di matrimonio nonostante la rottura della vita in comunione. Da ciò ne consegue anche il desiderio di vivere fedeli a Dio e di far uso del dono dei sacramenti. Questi valori perderebbero la loro importanza se durante il processo i partecipanti rinunciassero al servizio nella verità. Pertanto, tutte le parti interessate dovrebbero sentirsi obbligate secondo la propria coscienza a rendersi responsabili a conoscerla. Ricercando la verità oggettiva sul matrimonio, si deve supporre la possibilità del suo riconoscimento. Il rifiuto della possibilità di conoscere la verità nel procedimento comporterebbe una deformazione del senso del processo. L'organizzazione e la struttura del processo sono state costruite in modo tale da verificare una realtà concreta in base a criteri oggettivi. A tale scopo la conoscenza offre un contributo significativo al progresso dello studio che permette una migliore comprensione della persona umana e quindi conoscere la validità di atti compiuti secondo la sua volontà. Il consenso matrimoniale è quello maggiormente verificato nel processo canonico per l'annullamento del matrimonio in quanto è un atto di volontà, in cui un uomo e una donna, attraverso un patto irrevocabile si donano reciprocamente allo scopo di creare il matrimonio (CIC, c. 1057 § 2). Il processo per l'annullamento del matrimonio è uno strumento per comprendere la libertà di volizione e di conferma della natura del matrimonio attraverso la conoscenza delle prove oggettive di processo.

Marcin Królik

Wydarzenia i informacje ogólne

Wymogi redakcyjne co do zgłaszanych tekstów:

1. Autor

- imię i nazwisko autora
- nazwa katedry oraz uczelni, którą autor reprezentuje
- zdjęcie autora

2. Tekst

- czcionka Times New Roman
- wielkość czcionki 12
- interlinia 1,0
- objętość 1 strona

3. Dodatkowe

- teksty dotyczące polskiego prawa rodzinnego powinny być przesłane wraz z tłumaczeniem na język angielski
- teksty dotyczące kościelnego prawa procesowego powinny być przesłane wraz z tłumaczeniem na język włoski

oprac. Piotr Telusiewicz

Rada naukowa:

Abp dr hab. Andrzej Dzięga, Prof. KUL

Dr hab. Marta Greszata - Telusiewicz, Prof. KUL

Redaktor naczelny: dr Piotr Telusiewicz

Opracowanie techniczne: dr Piotr Telusiewicz

Adres redakcji:

**Collegium Jana Pawła II
p. 535
Al. Raclawickie 14
20 - 950 Lublin**

tel. (81) 4453539

Wydawca:

**Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
Al. Raclawickie 14
Lublin 20 - 950**

**Czasopismo internetowe wpisane do prowadzonego przez
Sąd Okręgowy w Lublinie rejestru dzienników i czasopism
pod poz. Rej. Pr. 1222.**

Email.

czlowiek.rodzina.prawo@gmail.com

Data wydania: 21 czerwca 2012 roku   ISSN 2299 - 0283